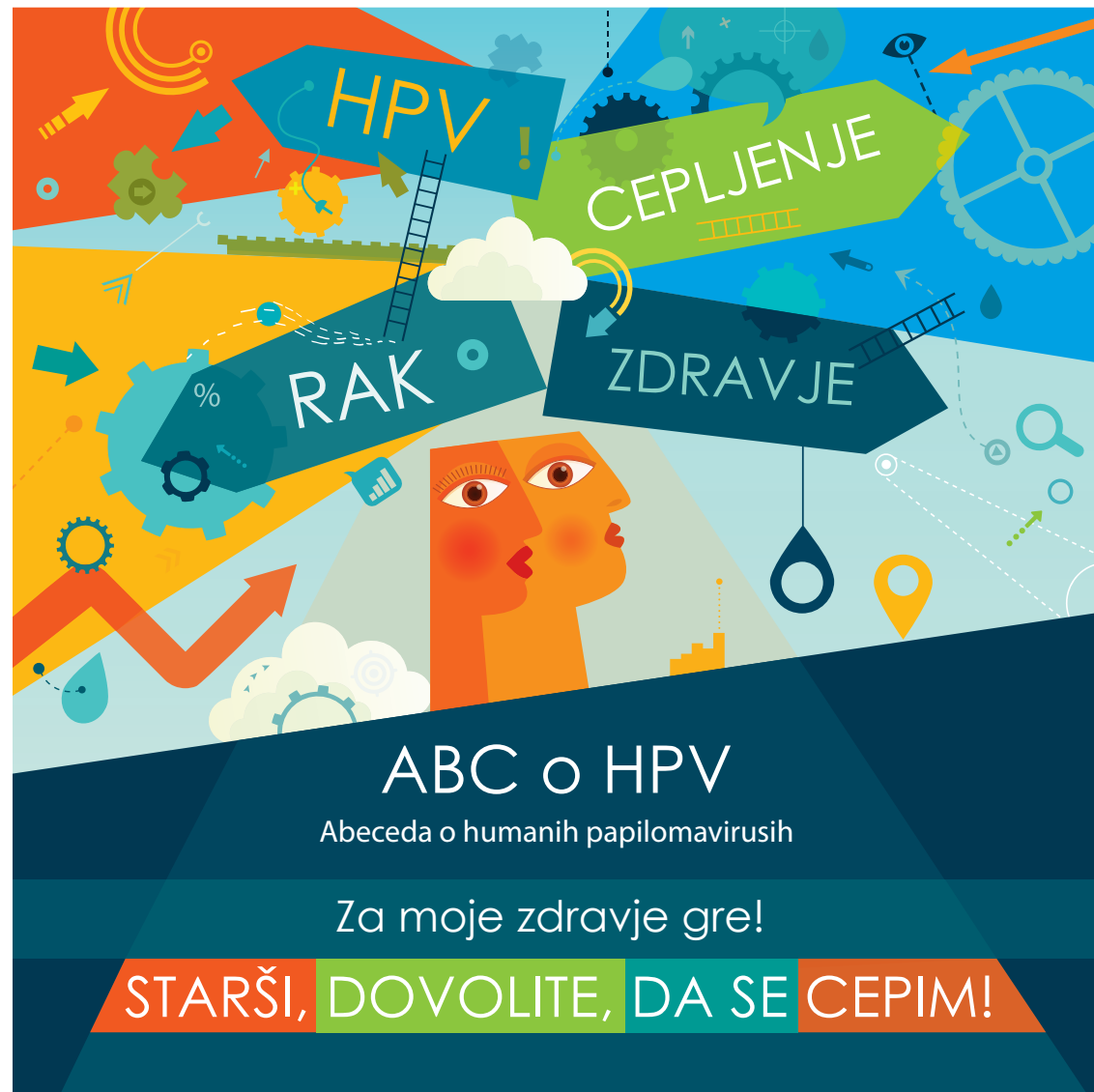

IZDALA IN ZALOŽILA:
Zveza slovenskih društev za boj proti raku

UREDNIŠKI ODBOR:
dr. Maja Primic Žakelj, dr. med.,
prim. Branislava Belovič, dr. med.,
Fani Čeh, učiteljica svetnica,
Amalija Zdešar, sekretarka

www.protiraku.si

Oblikovanje in ilustracije: T.JASART Tisša Žurga Žabkar s.p., januar 2017. Naklada: 30.000 izvodov

ABC o HPV

Abeceda o humanih papilomavirusih

Za moje zdravje gre!

STARŠI, DOVOLITE, DA SE CEPIM!

Kaj so humani papilomavirusi?

Humani papilomavirusi, okrajšano HPV, so velika družina virusov, ki se prenašajo s spolnim stikom. Povzročajo razne spremembe epitelijskih celic, največkrat genitalne bradavice ali kondilome, lahko pa tudi raka. Bradavice najpogosteje povzročata tipa HPV 6 in HPV 11; nastanejo že po nekaj tednih ali šele po mesecih ali celo letih po spolnem odnosu z okuženo osebo.

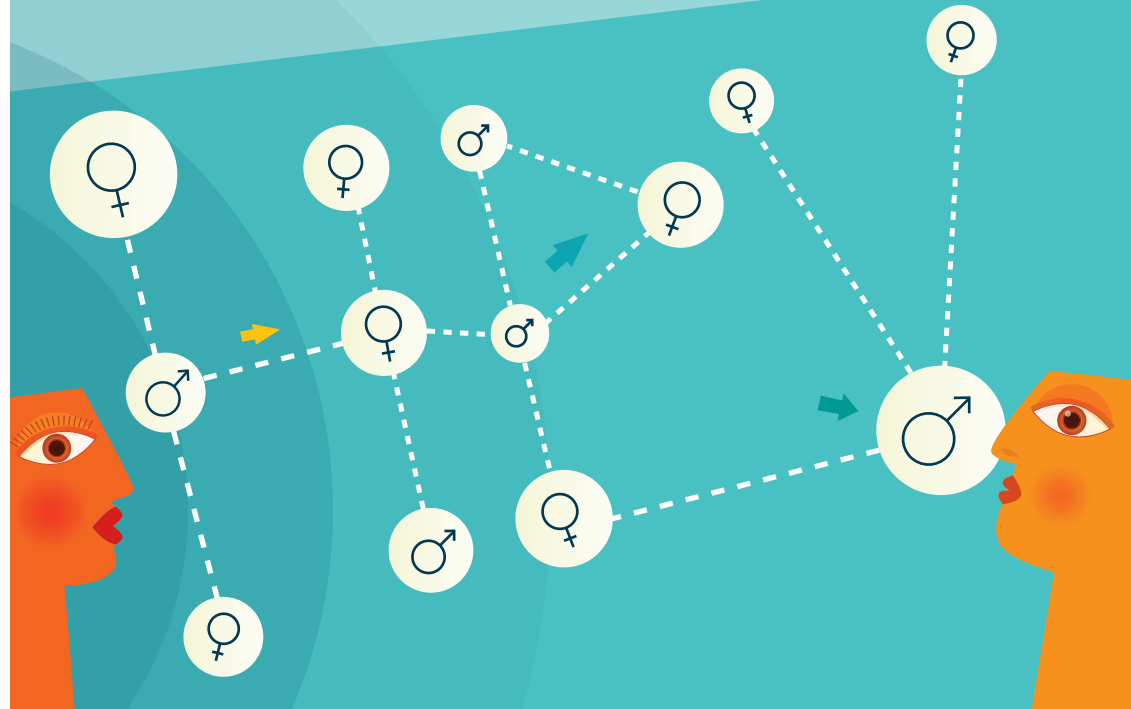
Skupina okrog 12 tipov HPV huje ogroža človekovo zdravje. So namreč rakotvorni, s tujko onkogeni (predvsem tipa 16 in 18), tako za ženske kot moške. Povzročajo predrakave in rakave spremembe na spolovilih, zadnjični odprtini in v ustnem žrelu.

Kako se prenaša okužba s HPV?

Okužba s HPV je ena izmed najpogostejših spolno prenosljivih okužb. Prenša se z neposrednim stikom kože ali sluznice pri spolnih odnosih in drugih intimnih stikih. Ker so HPV zelo kužni, se z njimi okuži (vsaj enkrat v življenju) večina spolno aktivnih žensk in moških, ki imajo več kot enega samega spolnega partnerja/partnerko. Okuženi – še posebej moški – običajno nimajo prav nobenih težav in zato lahko nevede širijo okužbo.

Prva okužba s HPV je najpogostejša pri mladostnikih in mlajših odraslih, starih od 15 do 25 let.

Kakšna je povezava med okužbo s HPV in rakom materničnega vratu ter drugimi raki?

V večini primerov imunski sistem premaga okužbo s HPV; viruse izloči iz telesa v letu ali dveh. Če mu jih ne uspe premagati, virusi ostanejo v celicah materničnega vratu in lahko v njih še po več letih povzročijo spremembe, tudi raka. Okužbe ali že nastale predrakave spremembe ne slabšajo počutja in ne povzročajo ginekoloških težav, zato se jih ženska sploh ne zaveda. Prav zato ji tudi zdravniki ne morejo odgovoriti na vprašanje, kdaj se je okužila.

Dolgotrajna okužba z najhujše ogrožajočima tipoma HPV 16 ali 18 ali nekaterimi drugimi tipi (HPV 31, 33 ali 45) je najpogostejši vzrok za nastanek raka materničnega vratu. Okužbo pri ženskah povezujejo tudi z nastankom nekaterih redkejših rakov – rakom zunanega spolovila, nožnice in zadnjika –, pri moških pa z rakom penisa, zadnjika in rakom ustnega žrela.

HPV 16

HPV 18

HPV 31

HPV 33

HPV 45

HPV 52

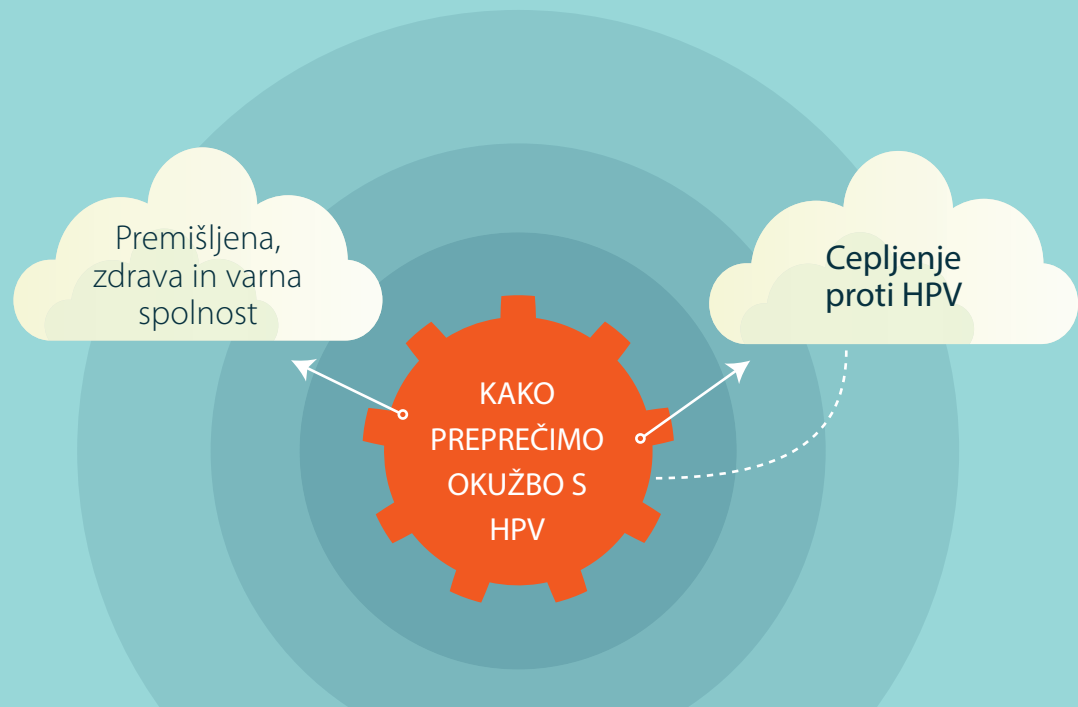
HPV 58

Kako je z okužbo s HPV pri moških?

Pri spolnih odnosih ali intimnih stikih se lahko okužijo tudi moški. Okužba pri njih poteka še bolj prikrito kot pri ženskah.

Ali je mogoče okužbo s HPV preprečiti?

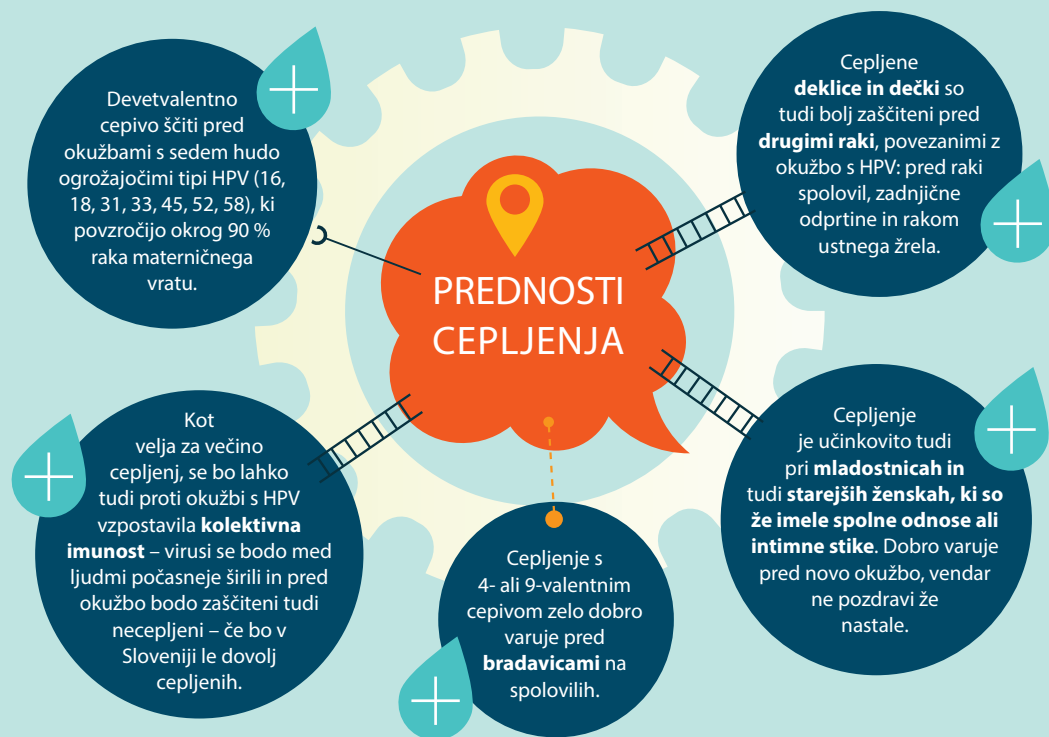
Da, okužbo s HPV je mogoče preprečiti. Najučinkovitejša načina preprečevanja sta:

Kako učinkovito je cepljenje proti HPV?

Cepljenje proti HPV je zelo učinkovita zaščita pred rakom, povzročenim s HPV. Prav zato je vključeno v redni *program cepljenja* in tako na voljo brezplačno za deklice **v šestem razredu osnovne šole ob rednem šolskem sistematskem pregledu**. Cepijo se lahko tudi dečki, vendar njihovo cepljenje še ni vključeno v redni program (ni brezplačno!).

Deklicam, ki niso bile cepljene, ko so bile v 6. razredu, je brezplačno cepljenje na voljo tudi kasneje.

Ali je cepljenje proti okužbi s HPV varno?

Cepljenje proti okužbi s HPV je varno. Najpogostejši neželeni učinek je – kot pri drugih cepljenjih – bolečina na mestu vboda. Drugi neželeni učinki, kot so glavobol, slabost, zvišana telesna temperatura in bolečine v mišicah, so večinoma blagi do zmerni in kratkotrajni. Kot pri drugih cepljenjih in zdravilih je tudi po cepljenju proti HPV možna alergijska reakcija, ki pa je izjemno redka; zdravniki se je zavedajo in so usposobljeni ter opremljeni, da proti njej ustrezno ukrepajo.

Ali tudi ženske, cepljene proti okužbi s HPV, potrebujejo redne preventivne preglede v programu ZORA?

Brez dvoma. Čeprav so cepljene deklice zelo dobro zaščitene pred okužbo s HPV in jih mnogo manj ogrožajo predrakave in rakave spremembe materničnega vratu, lahko zbolijo zaradi okužbe s kakim sevom HPV, proti kateremu trenutno cepivo še ne deluje. Zato je prav, da se tudi cepljene ženske odzovejo vabilu na presejalni pregled ZORA, ki ga opravijo pri izbranem ginekologu.

